

Skolehaveformen i praksis når det gælder de mindste (0-6 år)

Her beskriver vi, hvordan det forløb vi har udviklet udfolder sig i praksis. Beskrivelsen baserer sig på de muligheder, vi har i Købehavns Skolehaver, men kan anvendes som model for andre skolehaver eller andre tilrettelagte naturforløb for de mindste. Ved at kombinere skolehaver for skolebørn med skolehaver for de mindste opnår man en rigtig god synergi, da der således er etableret de grundforudsætninger (plads, natur, materialer og læringsmidler) for det praktiske, der er nødvendigt. Endvidere synes de mindste, at det er rigtig spændende, hvad de store (skolebørnene) laver i skolehaverne – og har en masse spændende spørgsmål og undren herom.

En grundbetingelse for børns succesfulde tilegnelse af naturens fænomener, er de gentagne fremmøder i skolehaverne, i vores tilfælde 10 gange i sæsonen, sådan at børnene følger naturens og årstidernes gang.

Vi har opdelt karakteren af aktiviteterne efter om børnene går i børnehave eller vuggestue.

Børnehavebørnene deltager i de udendørs aktiviteter, såsom at opleve og dyrke blomster og grøntsager, spise deres medbragte mad og deltager også i at lave let mad omkring bålet, opleve og høre om dyrelivet, såsom fugle, insekter, kaniner og høns og deltager i lege og sanseoplevelser med udgangspunkt i udelivet i det dejlige grønne miljø i skolehaverne. Hvert fremmøde er af ca. 2,5 – 3 timers varighed. I børnehaveforløbene bemander vi altid med en

naturvejleder, der forestår aktiviteterne i dagens forløb, samt oprydning og forberedelser bagefter, da det er vores erfaring, at der ikke er personalemæssig kapacitet til at udfylde disse funktioner, hvis daginstitutionen skal stå for dette arbejde alene.

Udbyttet for børnene bygger således på et godt samarbejde mellem skolehavens naturvejledere og de pædagoger og medhjælpere, der kommer med børnene, og hvor vi i skolehaverne bidrager med viden og praksis om naturen og havens praktiske muligheder.

Det optimale udbytte fås, når der i samarbejdet er fokus på naturen og den faglige dannelse, den kan give ved at:

Børnene får mulighed for at få udfordret deres viden om naturfænomener og teknik.

Når de får mulighed for at stille spørgsmål til de erfaringer, de gør sig og kategorisere og systematisere den verden og de oplevelser, de får i i skolehaverne. Herunder erfare virkninger og sammenhænge samt skabe og konstruere ved brug af naturens materialer og teknikker.

Børnene oplever glæde ved at være i naturen og udvikler respekt for natur og miljø – inspireret af voksne, der udviser samme holdninger og egenskaber.

På denne måde kan der skabes mulighed for barnets udvikling i en progression fra sanselige førstehandsoplevelser hen imod egentlige handlekompetencer og færdigheder, med naturen som rum til sanseoplevelser og fysisk udfoldelse.

Vuggestuebørnene går på arrangerede ture i haverne, oplever deres frodighed. Leger og holder picnic på græsplænen, som er smukt omgivet af frugtbuske og træer, samt fritgående høns.

De kan på denne måde også blive inspireret af at iagttage, hvad de lidt større børn laver i haverne samt opleve dyrene, lege med naturens materialer som græs, blade, pinde og jord m.m. og smage på naturens gaver.

Skolehaveformen i praksis når det gælder de mindste (0-6 år) (fortsat)

Disse forløb sker ved, at pædagoger og medhjælpere har fået en kort instruktion til haven og dens muligheder, således at de selv står for udflugterne i dialog med vores naturvejleder.

Fælles for disse aktiviteter er, at vi bruger "have-hjem-dialogsedler" efter hvert besøg. Sedlerne er opbygget med både tegninger, billeder og tekst refererende til, hvad børnene har oplevet og lavet på deres besøg, sådan at det er muligt for forældrene at have en dialog med deres børn om dagens oplevelser, når de kommer hjem.

Derudover tager vi under besøgene en del billeder, der lægges op på en server, som forældrene kan tilgå, således at de kan se, hvad deres børn har foretaget sig i haven på deres besøg. På den måde arbejder vi med at styrke institution/hjem-dialogen omkring naturglæden og naturfænomenerne, samt det sproglige med naturens fænomener og børnenes aktiviteter som ramme.

For både børnehave- og vuggestuebørnene er det en gevinst og en forudsætning for det optimale udbytte, at de erfaringer og sansninger de gør sig, italesættes og bruges ved de relevante anledninger, der måtte opstå hjemme og på daginstitutionen.

Rammen for disse sansninger og oplevelser for børnene, har vi skabt i en 30.000 m² store økologisk drevet skolehave, hvor vi har indrettet 1.200 m² have specielt til de mindste, der har grøn græsplæne, frugtræer og buske – med plantekasser, som de små

kan være med til at dyrke, et samlingssted med læ og lettere overdækning, hvis det regner og mobile bålpladser, samt alt det praktiske tilbehør, der skal bruges til forløbet. Men ud over dette område bruger vi hele haven til at udforske og gå på opdagelse i.

I haverne har vi i forvejen masser af blomster, buske og små skove, der kan give utallige oplevelser og leges i. Dertil kommer dyrelivet med fugle, insekter og egern o.a. dyr, høns og kaniner, som også vil indgå i de oplevelser børnene får ved deres besøg i haverne.

Vi arrangerer også, at forældrene til børnene i institutionerne bliver inviteret til eftermiddags/weekendarrangementer, hvor de sammen med deres børn kan mødes med hinanden i skolehaverne - for på denne måde at styrke deres sammenhold omkring deres samvær med børnene i naturen.

Herunder skitseres, hvordan sæsonens forløb er i haverne og bagefter nogle forskellige temaer og lege, vi kan kombinere "skolehaveoplevelsen" med. Forløbet er vejledende, og skillelinjen mellem de planlagte aktiviteter er ikke "absolut" – hvis vi ikke når det i den ene uge, når vi det i den anden – i respekt for naturen og vejret, der jo også er med til at bestemme, hvad vi kan lave hvornår. Den praktiske del af forløbet er naturligvis skaleret og tilpasset således, at det passer til børnenes alderstrin og udviklingsstade.

Udsigt over de 1.200 m² naturområde, som er rammen for de mindstes oplevelser og aktiviteter i Københavns Skolehaver.

I højre side af billedet ses de små plantekasser som børnene dyrker deres grøntsager og blomster i.

Skolehaveforløbet for de 0-6 årige

Start maj

Hvad sker der	Hvad kan vi lave	Hvad kan vi tale om – og lave lege ud fra
Alting bliver grønt – blomsterne begynder at vise sig, og højbedene er klar til at blive sået.	Vi lægger kartofler, sår hestebønner, solsikker og tallerkensmækkere i de små bede.	Planter – hvor de kommer fra – hvordan de gror – hvad vi bruger dem til – i relation til børnenes dagligdag.

KØBENHAVNS
Skolehaver

Kære Forældre
Idag har dit barn været i skolehaven. Vi har snakket om planter, frø, jord og hvor vores mad kommer fra.

Vi har lagt kartofler, sået hestebønner, solsikker og tallerkensmækkere.

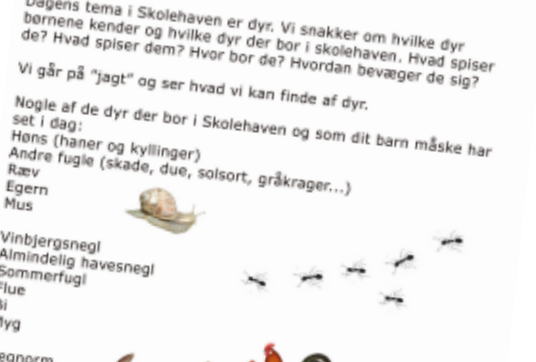
Vi har også fodret hønsene og kigget på foråret i haven. Det har været en dejlig dag og vi glæder os til mange flere dejlige dage med jeres børn henover sommeren.

Gorm og Kristine

Slut maj - start juni

Hvad sker der	Hvad kan vi lave	Hvad kan vi tale om – og lave lege ud fra
Det såede og plantede spirer - det gør ukrudtet også.	Vi passer bedene og luger i dem, laver kompost af ukrudtet. – Vi snakker om dyrene og hvordan de lever.	Jord, muld og magi – orme og insekter – fugle og kaniner - rovdyr og planteædere.

Skolehaveforløbet for de 0-6 årige

Midt juni

Hvad sker der	Hvad kan vi lave	Hvad kan vi tale om – og lave lege ud fra
De første spiselige planter er ved at være klar, og bierne summer og samler honning i blomsterne og bestøver disse.	Vi laver rabarbermarmelade over bål – finder spiselige planter i haven og laver et lille supplerende grønt måltid til den medbragte frokost (brændenældesuppe). Vi besøger bistaderne og finder ud af, hvad disse væsener laver og smager på den honning, de har samlet ind. Selvfølgelig passer vi også højbedene, luger og følger væksten.	Ild og bål – nytte og farer – mad, næring og fotosyntese. Børnene samler brænde i skoven. Bier, honning og bestøvning af planterne. Bier, havens nyttige og vigtige dyr.

KØBENHAVNS
Skolehaver
Kære Forældre

I Skolehaven i dag skal vi lave bål, besøge bier og smage rabarber.

Vi besøger bierne og snakker om bier og bestøvning. Æbler, nektar og honning.

Vi trækker rabarber og laver rabarberkompot på bålet. Smager på sødt -honning og surt -friske rabarber.

Vi laver bål og snakker om ild, sikkerhed og madlavning.

Vi kigger i vores bede og ser hvor meget planter er vokset.

Hvis der er tid kigger vi ind til de nye kyllinger

Gorm og Kristine

Skolehaveforløbet for de 0-6 årige

Slut juni start juli

Hvad sker der	Hvad kan vi lave	Hvad kan vi tale om – og lave lege ud fra
Haverne er fulde af farver og dufter af blomster og krydderurter og der er bær på bærbuskene.	Smage, dufte og stimulere sanserne med blomster, grønne planter og krydderurter - male med naturens farver.	Vores sanser og de forskellige smage – surt sødt, salt, bittert og umami. De forskellige farver og former der findes i naturen.

KØBENHAVNS
Skolehaver

Kære forældre

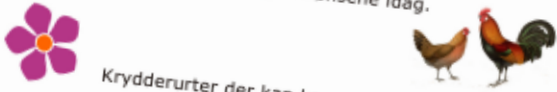
Dagens tema er dufte og farver i naturen.
Vi finder dejlige krydderurter og børnene får lov at vælge nogle til en lille duftpose, som de får med hjem.

Vi snakker om farver og finder ynglingsblomster og blade som vi lægger i pres. Og så skal vi finde ting man kan bruge til at male og lave andre spændende ting af fra naturen.

Hvis hestebønnerne er færdige skal de høstes.

Vi siger selvfølgelig også hej til hønsene idag.

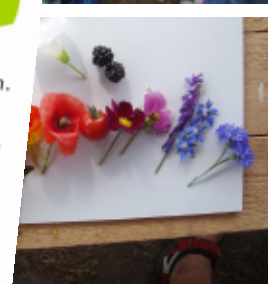

Krydderurter der kan komme i poserne:

- Timian
- Rosmarin
- Basilikum
- Oregano
- Mynte
- Løvstikke
- Dild
- Lavendel

Gorm og Kristine

Slut juli - sommerferie - start august

Hvad sker der	Hvad kan vi lave	Hvad kan vi tale om – og lave lege ud fra
Dyrene i haverne er i fuld gang med at sætte den næste generation i verdenen. Kornet står flot på de små marker.	Vi går på udkig efter havens dyr – fugle og egern. Vi fodrer kyllingerne og hønsene samt kaninerne. Vi ser på kornmarkerne – maler mel og bager brød over bålet. Selvfølgelig passer vi også højbedene, luger og følger væksten.	Dyr – hvordan de lever, og hvad nytte de gør – nyttedyr, kæledyr, skadedyr. Hvad er korn og hvordan laver vi mel og brød.

KØBENHAVNS
Skolehaver

Kære forældre

I dag har vi været på udkig efter havens forskellige dyr og talt om hvordan de lever.

Vi har set på kornmarkerne og talt om hvad vi bruger korn til.
Vi har lavet mel af korn og bagt brød over bålet.
Og så har vi luget i bedene og fodret hønsene og kaninerne

Skolehaveforløbet for de 0-6 årige

August		
Hvad sker der	Hvad kan vi lave	Hvad kan vi tale om – og lave lege ud fra
Så er det ved at være høsttid – bærrene på buskene er ved at modnes, og hestebønner klar til at blive plukket og spist.	Hestebønner, brombær og frugtplukning – og nydelse af det høstede. Vi taler også om giftige planter og bær.	Havens overflod, og hvad det er at høste og gemme til vinteren. Hvad man ikke skal spise, og at man skal spørge en voksen til råds.

Skolehaveforløbet for de 0-6 årige

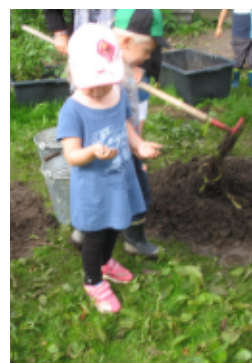
Slut august - start september

Hvad sker der	Hvad kan vi lave	Hvad kan vi tale om – og lave lege ud fra
De første æbler er modne, og solsikkerne blomster flot og vi kan begynde at høste frøene.	Plukke æbler og lave æblesaft – høste solsikkerne og se hvor mange frø der er i en blomst.	Frugter fra træerne og den søde smag – hvad kan man bruge solsikkefrø til.

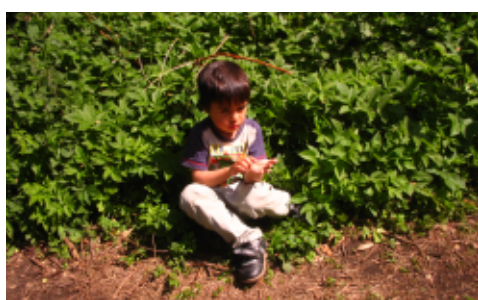
Skolehaveforløbet for de 0-6 årige

September		
Hvad sker der	Hvad kan vi lave	Hvad kan vi tale om – og lave lege ud fra
Kartoflerne høstes – blomsterne står i fuldt flor og der kan plukkes flotte buketter.	Vi laver kartoffelpandekager over bålet. Der leges i høstakken. Vi laver kartoffelspandekager over bål Blomster kan plukkes og tages med hjem.	Grove grøntsager – det sunde måltid – måltidet som fællesskab. Blomsternes farver og funktion.

Slut september - start oktober

Hvad sker der	Hvad kan vi lave	Hvad kan vi tale om – og lave lege ud fra
Alt er høstet, og vi gør bedene klar til efteråret.	kompostering – spredning af hestemøg og såning af vinterafgrøde. Finde hassel- og valnødder og andre frugter som stadig er modne. Vi kan tælle åringe og finde ud af hvor gammelt et træ er.	Gødning, nedbrydning, muld og insekter. Hvad og hvordan får vi mad, når alt er høstet. Hvordan spredes planternes børn og vokser op næste forår.

Skolehaveforløbet for de 0-6 årige

Oktober

Hvad sker der	Hvad kan vi lave	Hvad kan vi tale om – og lave lege ud fra
Sæsonen i haverne er forbi, og efteråret står for døren.	Vi ser på, hvordan naturen gør sig klar til vinteren. Vi går på oplevelsestur i hele haven og snakker om hvad der er sket gennem året der gik. Det kan jo være at nogle af børnene gerne vil lege nogle af de lege de har leget gennem sommeren.	Hvad gør planter og dyr om vinteren – hvad gør vi om vinteren. Årstiderne. Vi bygger huler i skoven og klatrer i træer. Vi bager pandekager over bålet og holder afslutningsfest.

